

Қазақстан Республикасының Денсаулық Сақтау Министрлігі
Семей Мемлекеттік Медицина Университеті
Стоматологиялық пәндер кафедрасы

СӨЖ

Тақырыбы: Ауыз қуысы сұйықтығының қасиеті мен құрамы, оның тіс кіреукесінің жетілуі үрдісіндегі ролі, ре- және деминерализация.

Семей қ., 2017 ж.

Жоспар:

I. Кіріспе;

II. Негізгі бөлім:

2.1. Сілекей құрамы мен қасиеттері;

2.2. Ауыз қуысы сұйықтығының тіс кіреукесіне тигізетін әсері;

2.3. Ауыз қуысындағы ре- және деминерализация;

III. Қорытынды;

IV. Пайдаланылған әдебиеттер.

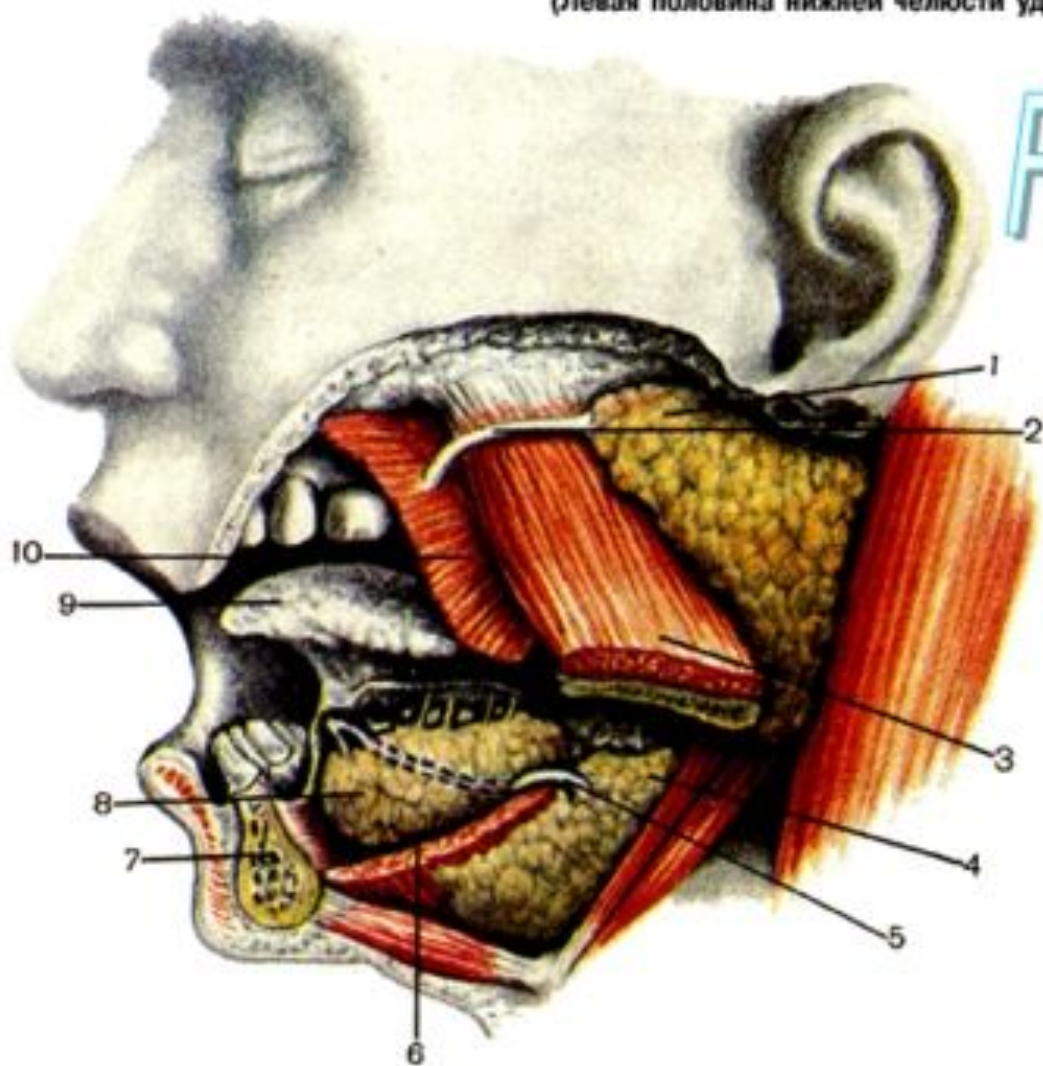
Кіріспе:

Сілекей – бұл биологиялық орта, үш үлкен сілекей бездерінің (шықшыт безі, жақасты безі, тіласты безі) және көптеген ауыз қуысының ұсақ бездерінен бөлініп шығарылған секрет болып табылады.

Ауыз қуысының сұйықтығының құрамына сілекейден басқа эпителий клеткалары, лейкоциттер, микроорганизмдер, ас қалдықтары кіреді. Осы жағдай сапалығына қарағанда ауыз қуысының сұйықтығы жаңа қасиеттермен сипатталады.

Рис. 195. Большие слюнные железы, *gll. salivariae majores*.
(Левая половина нижней челюсти удалена.)

FireAiD - все по
медицине

- 1 – *gl. parotidea*;
- 2 – *ductus parotideus*;
- 3 – *m. masseter* (отрезана);
- 4 – *gl. submandibularis*;
- 5 – *ductus submandibularis*;
- 6 – *m. mylohyoideus*;
- 7 – *mandibula*;
- 8 – *gl. sublingualis*;
- 9 – *lingua*;
- 10 – *m. buccinator* (отрезана).

СІЛЕКЕЙ ҚҰРАМЫ

```
graph TD; A[СІЛЕКЕЙ ҚҰРАМЫ] --> B(СУ 98-99%); A --> C(ҚҰРҒАҚ ЗАТ 1-2%);
```

СУ
98-99%

ҚҰРҒАҚ ЗАТ
1-2%

ҚҰРҒАҚ ЗАТ

ОРГАНИКАЛЫҚ

- ✓ аминқышқылдар 50мг/л
- ✓ креатинин 1,5мг/л
- ✓ мочеви́на 60-200мг/л
- ✓ зәр қышқылы 40мл/л
- ✓ ферменттер (лизоцим 150-250 мг/л, амилаза 1г/л, фосфотаза, ацетилхолинэстераза, рибонуклеаза)

БЕЙОРГАНИКАЛЫҚ

- ✓ катиондар: Na, K, Ca, Mg
- ✓ аниондар: Cl, F, J, HCO₃, CO₃, H₂PO₄, HPO₄

Қасиеттері:

- Бактерицидтік қасиеті (лизоцим, лейкиндер, опсониндер, липаза);
- Тұтқырлығы 1,2 - 2,4ед;
- Буферлық сыйымдылығы (қышқылдар мен сілтілерді нейтрализациялау қабілеті);
- Минерализдеуші
- Плазмоұйытқыш және фибринолитикалық қасиеттерін тромбопластин, антигепарин субстанциясы, протромбин, активатор және ингибитор фибринолизды қамтамасыз етеді.
- Осмостық қысымы 0,15 - 0,30 мм рт.ст;
- Сутек иондарының концентрациясы рН 6,8-7,0;

Ауыз қуысы сұйықтығының тіс кіреукесіне тигізетін әсері

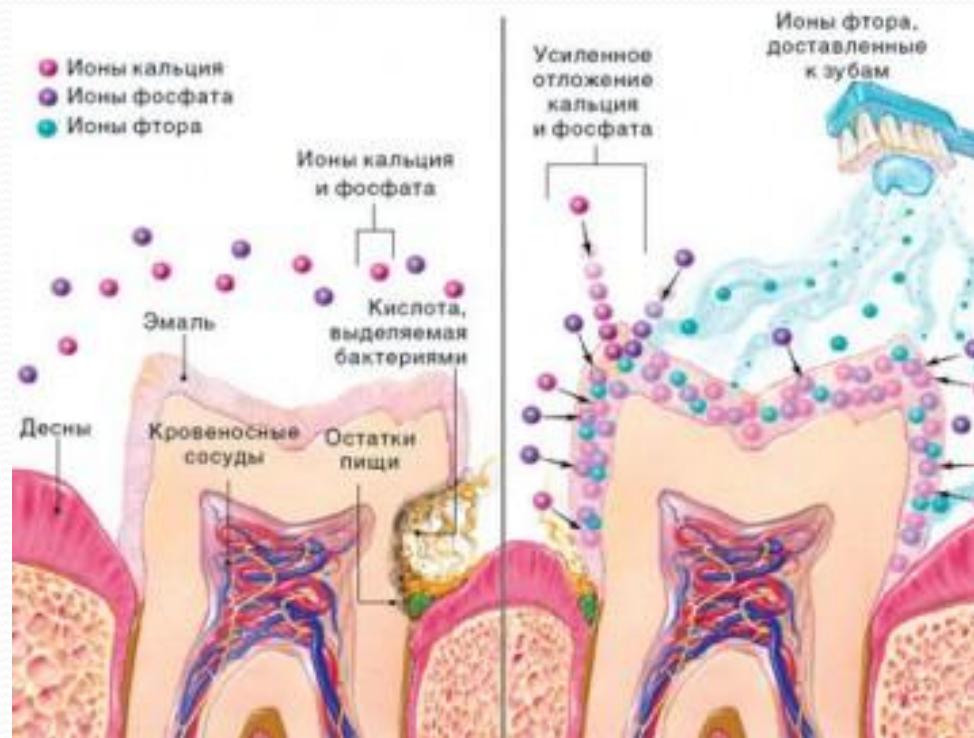
Сілекей ауыздағы тістер үшін ішкі орта болады. Қалыпты жағдайда ол минерал тұздарының тіс эмаліне өтуіне жағдай тудырады. Сілекейдің құрамының өзгеруі тістің бетінде түрлі тұздардың шөгуіне мүмкіндік тудырады. Сонымен бірге сілекейдің құрамы ауруға байланысты өзгереді. Мысалы, бүйрек ауруында, қарын жарасы кезінде сілекейдің қалдық азоты көбейеді.

Сілекейдің ауыз қуысында бөлінуінің азаюы тістердің саулығының бұзылуына және ас қорытудың нашарлауына әкеп соғады. Сілекейдің азаюынан ауыз қуысында кұрғақ сезім пайда болады, соның салдарынан тағамды жұту, сөйлеу қиындайды.

Деминерализация

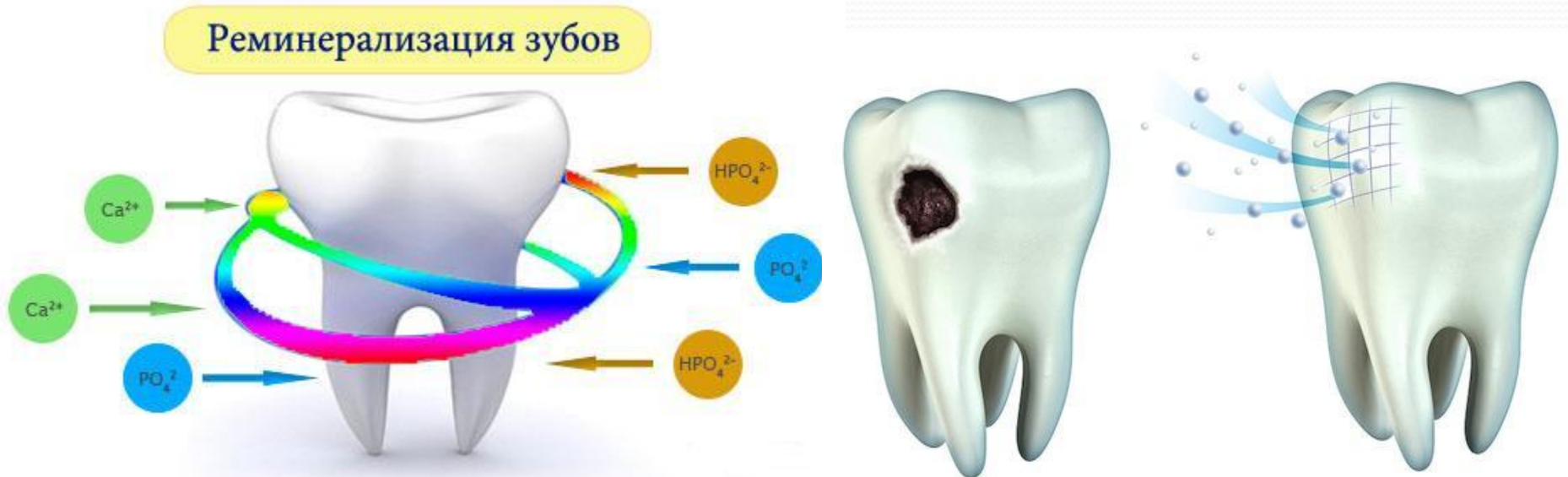
Деминерализация – бұл тіс кіреукесінің тісжегі кезіндегі біріншілік бүлінуі, яғни рН деңгейінің төмендеуі ($\text{pH} < 4.5$). Бұл процестің пайда болу себебі сахароза бар көп өнімдерді жиі және ұзақ уақыт пайдалану.

Реминерализация

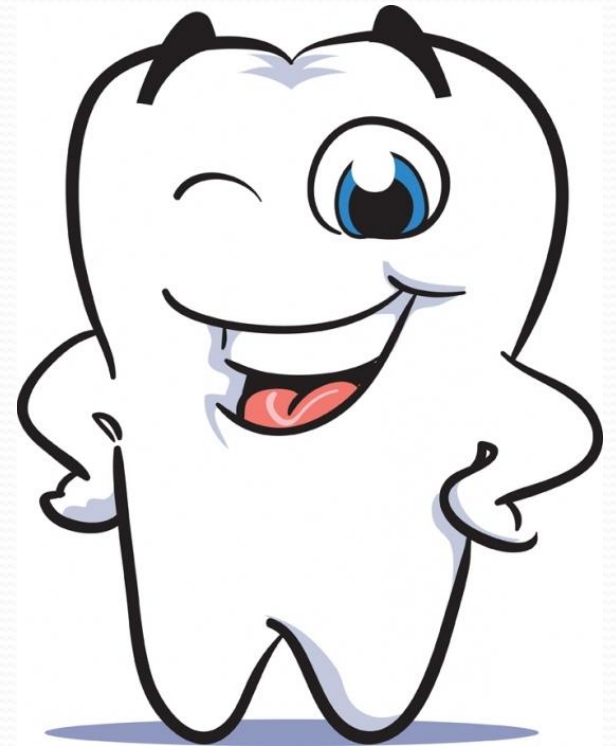
Реминерализация – химиялық заттарды пайдалана отырып тістің минералды құрамын қалпына келтіру. Осы кезде тістің беткі қабатына минералды компоненттер түсе бастайды. Бұл үрдіс әдетте тісте деминерализация пайда болғанда жүргізіледі.

Реминерализация зубов

Қорытынды:

Тіс ауруы басқа ағзаларға да әсерін тигізеді. Сол себепті аурудың алдын алу қазірден бастаған кеш емес.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Тапбергенов С.О. “Клиникалық биохимия”, 2016 ж., 216-220 б.
2. Сәтбаева Х.Қ., “Адам физиологиясы”, 2011ж, 138-140 б.
3. Интернет желісі: <http://microdent.ru>